

4

KARKKU KUTALA PIPOO OHRINIEMI

Rautakautisen kiviraunion kaivaus

Esko Sarasmo 1953

Kertomus raunion kaivauksesta Karkun Kutalan kylän Pipoon talon maalla Uhriniemellä, jonka fil.maist. Esko Sarasmo Hämeen museosta suoritti Muinaistieteellisen Toimikunnan toimeksiantosta ja kustannuksella 19-25.6.1953 välisenä aikana neljänä päivänä.

Kertomukseen liittyy 5 karttaa

11 valokuvaa (~~10~~ ¹⁰ 6/5-89-899 ~~1-9, liite 2~~)

Löydökset olivat massatavaraa: poltettua savea, keramiikkaa, lahoa luuta. (Liite 1)

Kaivauspaikka oli Kutalan saarella 6,5 km Karkun kirkosta itään Kuloveden rannalla Uhriniemessä Toivo Iso-Rautkon asunrakennuksen kyljessä.

Pipoon talon työmies Toivo Palomäki oli ollut tasoittamassa kumpareta ja löysi silloin keihäänkärjen, kookkaan n.s. paimensauvaneulan sekä puukon elok. 1952. Tiedon Toimikunnalle välitti Tyrvään Sanomien päätoimittaja. Fil. tri C.F.Meinander kävi paikan tarkastamassa.

Raunio oli asunrakennuksen järvenpuoleisella sivulla n. 15 m rannasta. Kooltaan se oli n. 10x10 m, metriä korkea nurmettunut kivistä ja maasta kasattu kumpare.

Sen sivua oli vähän leikattu rakennuksen perustuksen viereltä. Aloitettussa raivaustyössä oli p-reunaan tehty kaksi koloa, toisesta niistä, ruudun A: IV vierestä, löytyivät museoon saadut esineet.

Kaivauksessa tehtiin rauniosta 3 päällekkäistä karttaa sekä poikileikkaus. Löydöksiä saatiin vain kummun keskiosasta n. 4x4 metrin alueelta. Runsaasti tuli poltetun saveen palasia, jokossa klininkä eli savitiivistettä. Sittaa, joka oli joko kuonaa tai lasittunutta savea, löytyi muutamia paloja. Alimmassa kerroksessa oli myös muutama pala hiekansakaista tiilen tapaiseksi palanutta savea. Keramiikkaa tuli vähänlaisesti, ja vähän lahon luun palasia, joukossa isoja hampaita (hevosen?). Poltettua luuta ei ollut.

Siitä päätellen raunio ei ollut hauta. Esineetkin olivat kaukana muusta löydösaineksestä. On kuitenkin luultavaa, että ne ovat joutuneet maan peittoon raunion teon aikoihin ja ajoittavat raunionkin sille ajalle, jolta ne ovat, eli kansaivaellusajalle. - Puukonterä oli pinta löytö ja voi olla eri ikäinen.

Tällaisia arvoituksellisia muinaiskumpuja on arveltu uhripai-koiksi tai jätekasoiksi. Jätekummuksi tai tunkioksi nyt tutkittu röykki sopii huonosti, sillä olettaisi sellaisessa löydösaineiston levinneen paljon tas^asemmin, suunnilleen koko kumpuun.

Nyt oli tuotu tavara- tunkiojätteeksi sen kyllä voi luokitella-ripoteltu suppeahkolle alalle keskustaaⁿ pohjalta pintaan asti, täyte-
maan sekaan. II kerroksessa oli suurten kivien lomassa tulen murenta-
mia kiviä, mutta nuotion pidon nokimaita ei siinä havaittu. Tulen ki-
vet ovat ehkä siihen tuodut. Voi kuvitella, että jos pitemmän ajan ku-
luessa ajoittain heiteltäisi vähän kerrallaan asumiseen ja elantoon
liittyvää jätettä yhteen paikkaan ja aina välillä peitettäisi ja peit-
tomultia heiteltäisi sivuillekin, syntyisi tutkitun tapainen muinais-
jäännös.

— — — —

Samalla Ohriniemen palstalla 115 m lounaaseen tutkitusta rau-
niosta on toinen saman kokoinen ja näköinen kumpare. Sitä ei kaiveltu.

Tampere, 15.11. 1984

Esko Sarasmo
Esko Sarasmo

Jakelu: Museovirasto
Hämeen museo
Turun yo. Arkeol. laitos

Karkku, Pipoo, Ohriniemi.

Liite 1

E. Šarasmon kaiv. kert.
1953

Kaivauslöydöksiä.

1: kerros. - Löydöksiä tuli pääasiassa ruudusta B III 20-30 cm maan pinnasta pintaturpeen alta ja kulttuurimaan yläosasta. Lahoja luuta oli muutamia metrinkin päässä toisistaan, hampaat muista luista erillään. Saven paloja (kliininkiä) oli myös 20 cm syvällä (1.71-1.82)

B III b - hammas ja saven pala 20 cm syvällä.

B III d - iso putkiluu sekä hampaita kiinni leukaluun palassa 25-30 cm. syvällä maan pinnasta. Maa oli nokipitoista.

C III d- rautakuonaa (sittaa) ja hiiliä 5 cm syvällä.

C IV -sittaa jökunen pala pintakerroksessa.

D III - hiiliä pesäke 15 cm syvällä.

2. kerros. - Kerroksen alaosassa oli melko yhtenäinen isojen kivien ladelma. Kooltaan kivet olivat miehen liikuteltavia ($\varnothing$ 30-50 cm) ja aivan kiinni toisissaan.

Seassa oli paljon tulen rapauttamia kiviä ($\varnothing$ 10-20 cm) ja pieniä kiven siruja.

B III a - hammasta 2 palaa (1.80)

b- hammas ja saven pala 20 cm syvällä

c - klininkiä ja sittaa paljon, toistensa joukossa sekaisin. Miehennostannaisten kivien juuressa myös rykelmänä (1.95- 2.05). Löydöskerrostumaa oli tässä kaivaustasossa 20 cm paksulta

C II a - keramiikan siruja

c - keramiikan pala 10 cm syvällä, sekä paljon klininkiä, 10-20 cm kerros (2.03)

C III a - keramiikkaa (2.01) ja sittaa.

d - klininkiä runsaasti 30 cm syvällä ja jatkui B III:n löydösalueelle.

D III b - hiiliä (2.02), jokossa paljon puoliksi hiiltyneitä kekäleitä.

D IV b - hiilipesäke jatkui (2.35, 2.63 vaakituksin), klininkiä oli runsaasti, maa humuksen tapaista, mutta siinä oli paljon hiiliä.

3. kerros. -Kulttuurimaata oli enää 10-15 cm kerros.Paikoittain oli runsaasti nokea ja poltetun saven paloja jankon eli perusmaan pintaan asti.

Sittaa oli pääasiassa itäosassa, pohjoispuolella ei juuri ollenkaan. Keramiikkaa oli vähän ison "silmäkiven" itäpuolella.

- B IIIc - tiilentapaista hiekansekaisen saven poltettuja palasia runsaasti, laho luu (2.18)
IIIId - lahoa luuta pari palaa (2.17), maa nokista ja savista.
- C IIIc - keramiikkaa runsaanlaisesti alaosassa ja lähellä pohjaa useita paloja sittaa (2.18), lisäksi löytyi savea, poltetun saven paloja ja nokea.
- C IVa - keramiikkaa, laho luu (2.18), klininkiä ja tiilen tapaista savea.
- D IIIb - sittaa pari palaa sekä lahoja luita.
IIIId - " " " .

Löydökset ovat nyt tietymättömissä.

Karkku, Pipoo, Ohriniemi

Liite 2

E. Sarasmon kaivauskertomukseen
1953

Valokuvat:

- : 1 Kaivauspaikka ja Iso-Raution rakennus, sillankorvasta
~~XXXXXXXXXX~~ Valokuvattuna lahden yli. idästä.
- 2 Raunio ennen kaivausta kaakosta.
- 3 a-b Raunio ennen kaivausta itäkaakosta, oik. esinelöydösten kuoppa.
- 4 Kivien raivausta P- reunalta, valok. kaakosta.
5. Kaivaustyömaa itäkaakosta, vas. E.S.
- 6 a-b Itäpuoli kaivettu poikkileikkaukseen asti. Idästä.
7. Poikkileikkaus puhdistettuna, itäkaakosta.
8. = ed. Rengaspuikkoja metrin ruuduissa.
9. Isokivinen keskus II kerroksessa, luoteesta.

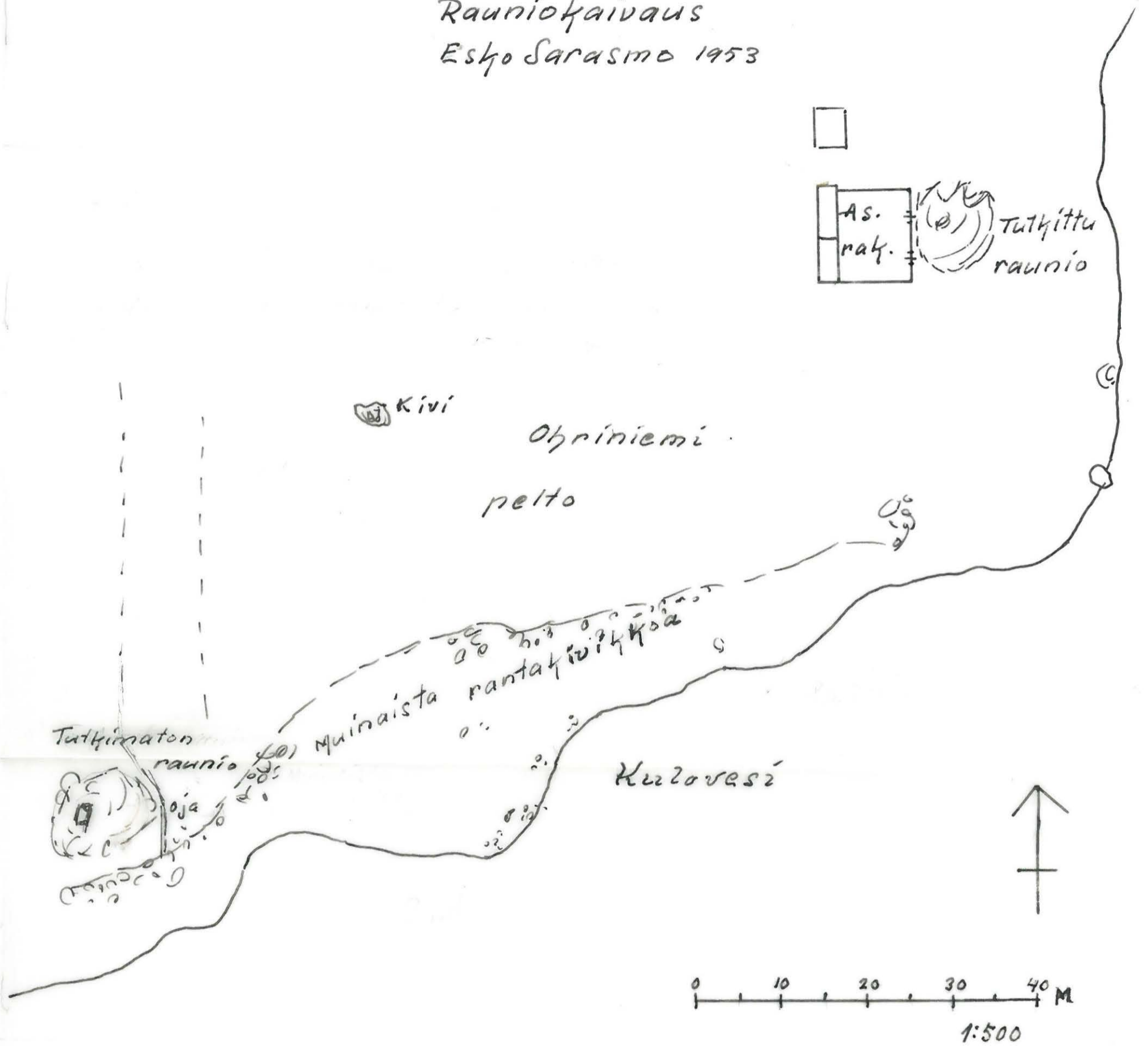
KARTTA 1

KARKKU, KUTALA, PIPOO

Ohriniemi (Om. Toivo Jso-Rautio)

Rauniokaivaus

Esko Sarasmo 1953

KARTTA 2

KARKKU, KUTALA, PIPOO

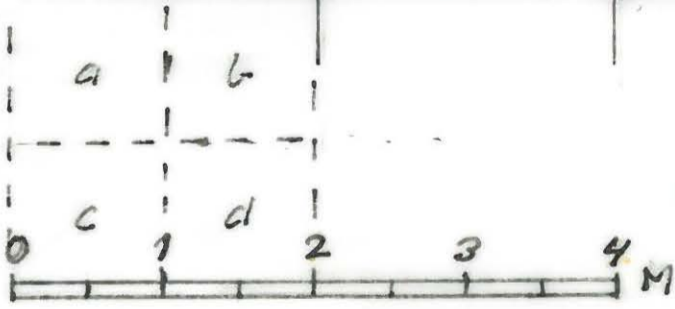
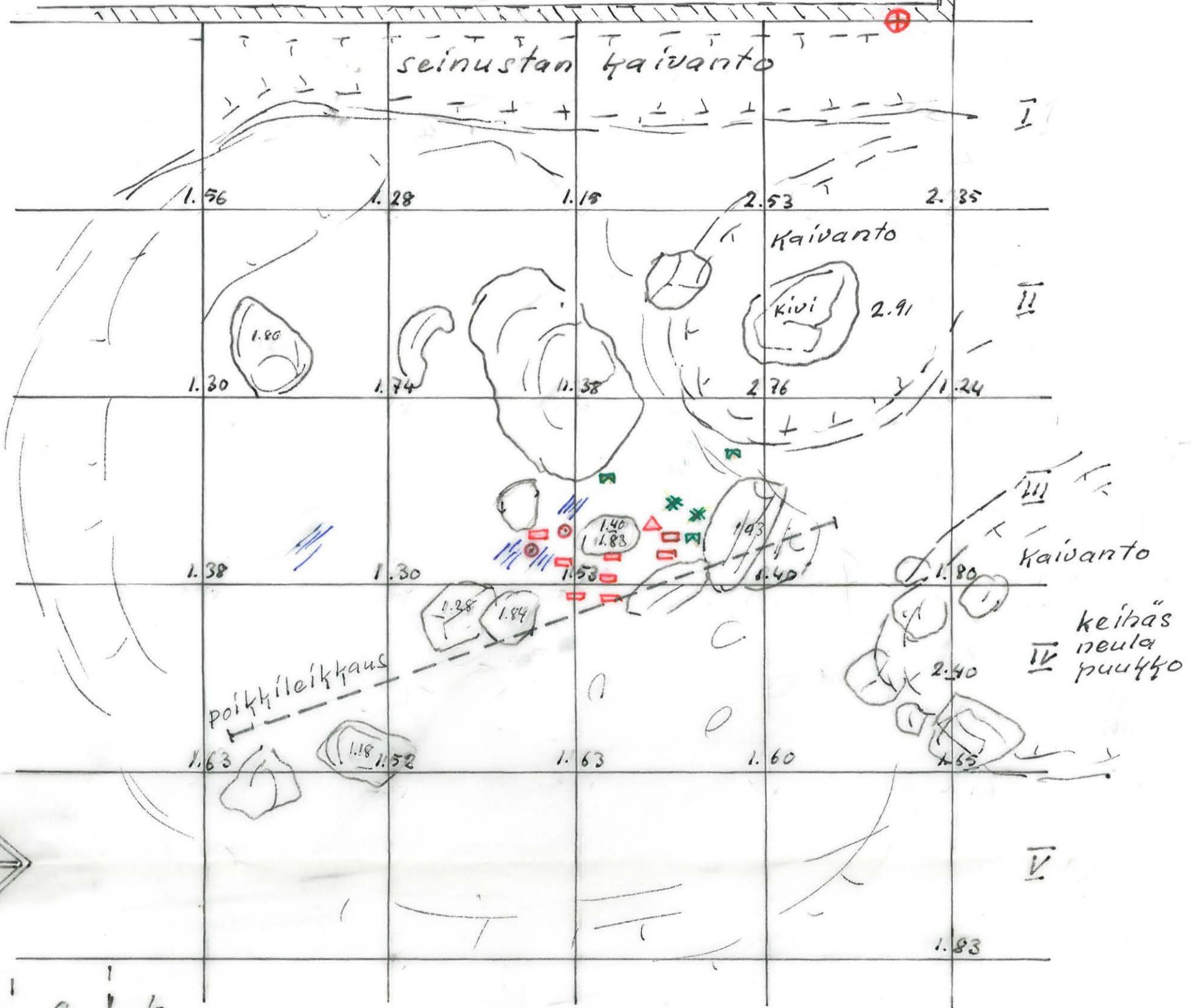
Ohriniemi

Esjö Sarasmo 1953

Rakennuksen
nurkka

1. Kerros

D C B A

⊕ Kp. 2.42
(kellarin
ikkuna)

- savitiiviste
- kuonaa
- △ keramiikkaa
- hamma
- ✱ maaturut luv
- /// hiiltä

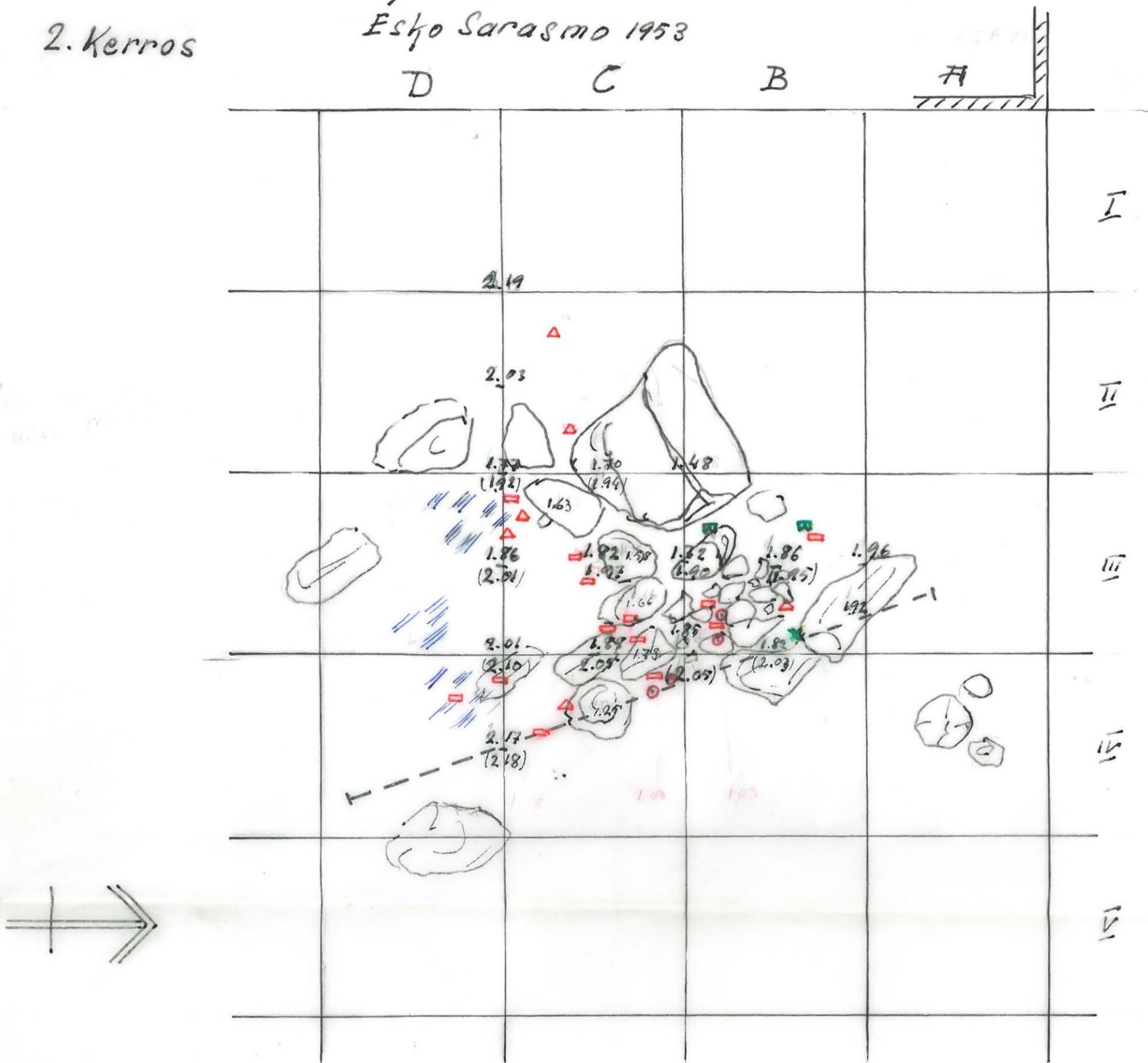
KARTTA 3

KARKKU, KUTALA, PIPOO

Ohriniemi

Esjo Sarasmo 1953

2. Kerros

1:50

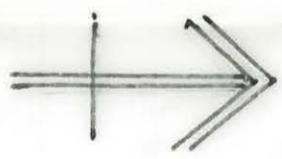
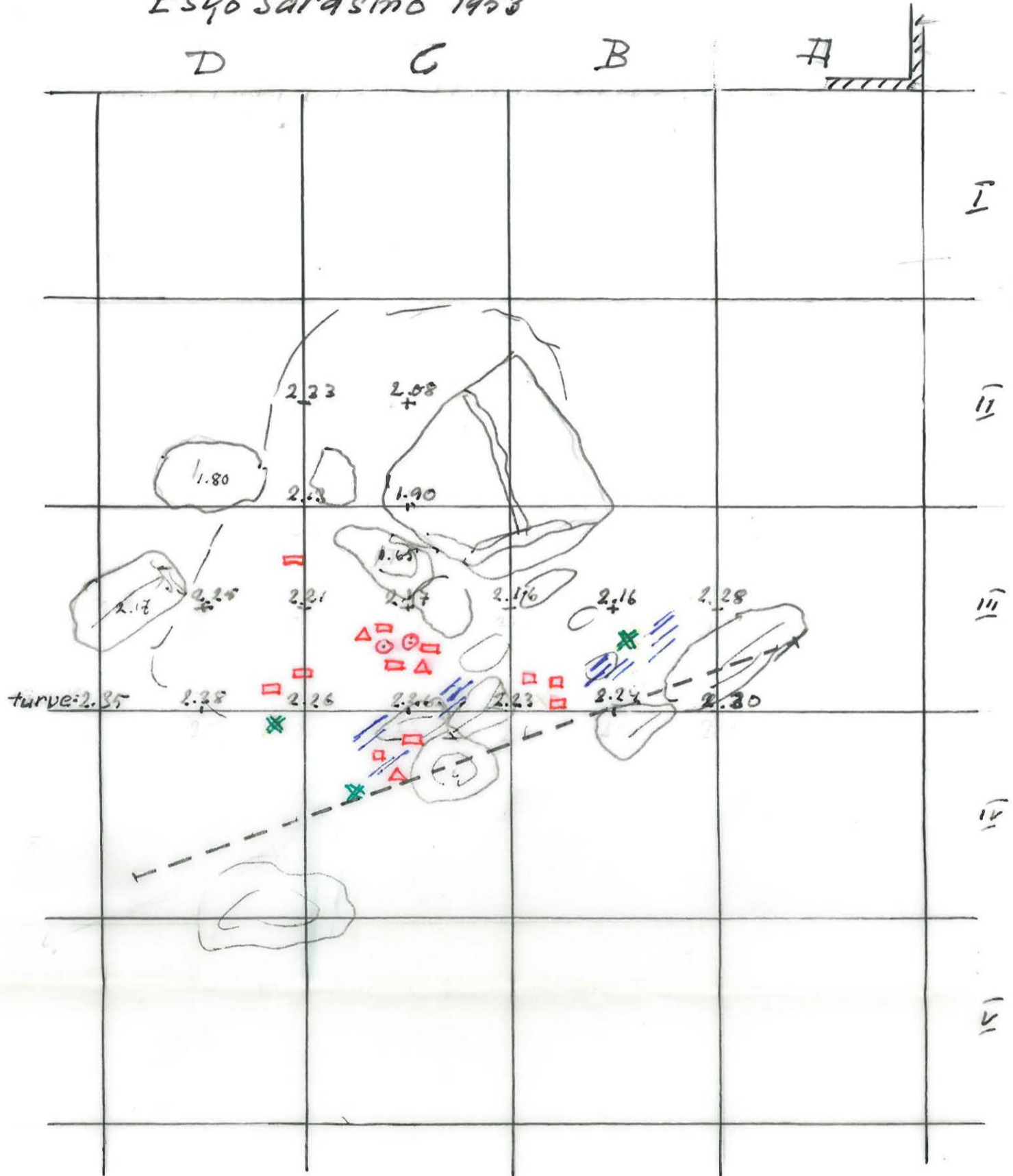
KARTTA 4

KARKKU, KUTALA, PIPOO

Ohriniemi

Esjo Sarasimo 1958

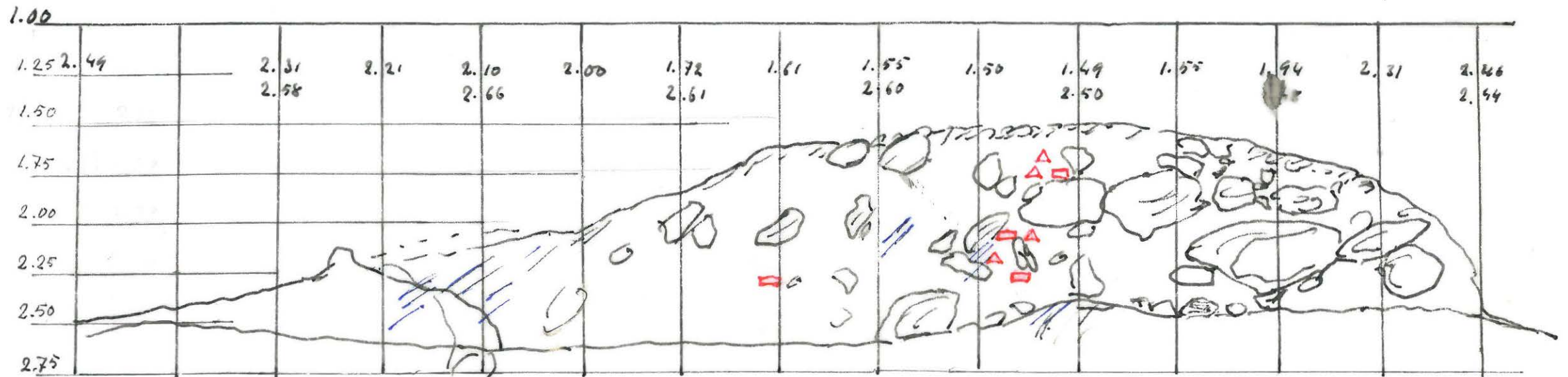
3. Kerros

□ tiilisavea

KARTTA 5

KARKKU, KUTALA, PIPOO
Ohriniemi. Poikkipileitykäs

E. Sarasimo 1953

M
Irtolöytö.

Viik. kautinen keihäänkärki. (= Satak. rautakausi, kuv. 345)

Karkun, Kutalan, Pipoon Ohriniemen v. 1953 kaivauspaikasta n.400-500 m pohjoiseen tien P-puolella oli Iso-Hisson talon emäntä Rauha Pentti löytänyt toukok. 1953 perunan istutuksessa omenapuun juurelta maassa pystyssä olleen keihäänkärjen.

Löytöpaikka oli as. rakennuksen lounaispäädyn nurkasta n. 15 m länteen. Maasto oli lounaaseen viettävää rinnettä, jossa kasvaa omenapuita. Peltoa oli viljelty muutama vuosi. Näillä paikoilla on ollut 1860- luvulla palanut kylä.

Aluetta tarkasteltiin maist. Veikko Niirasen kanssa, mutta poltettua luuta ei löytynyt; saviastian paloja kylläkin. Keihäs oli luultavasti sekundäärinen löydös. Se vietiin Hämeen museoon.

Ohriniemen ja Iso- Hisson välillä oleva pelto on Hiidenvainio .

Esko Šarasmo

*Ohriniemen ja
Hiidenvainion
välillä oleva pelto.*

Ed.

Karkku, Kutala, Pipo

1

Ohriniemen kaivauspaikka
valok. idästä Sillan korvasta
lahden yli (vaalea rak. keskellä)

61889

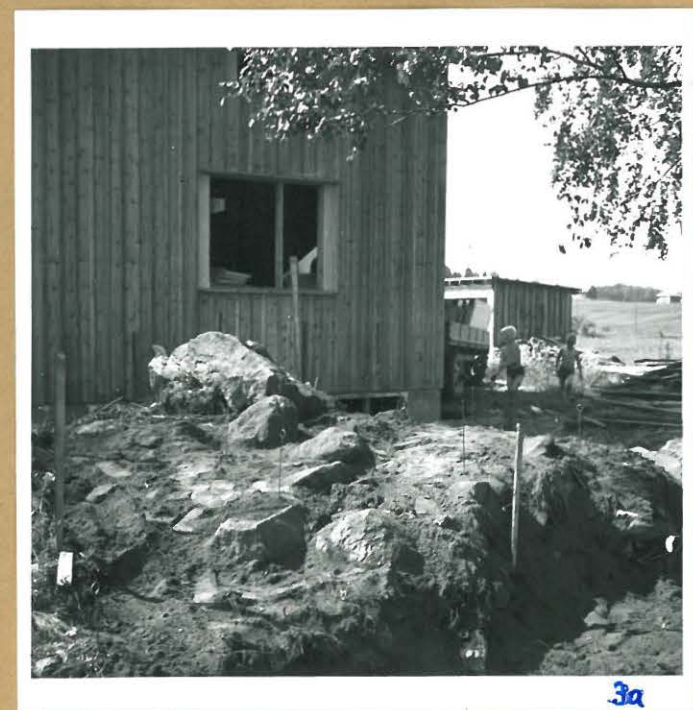

2

Ohriniemen raunio
ennen kaivausta
kaakosta

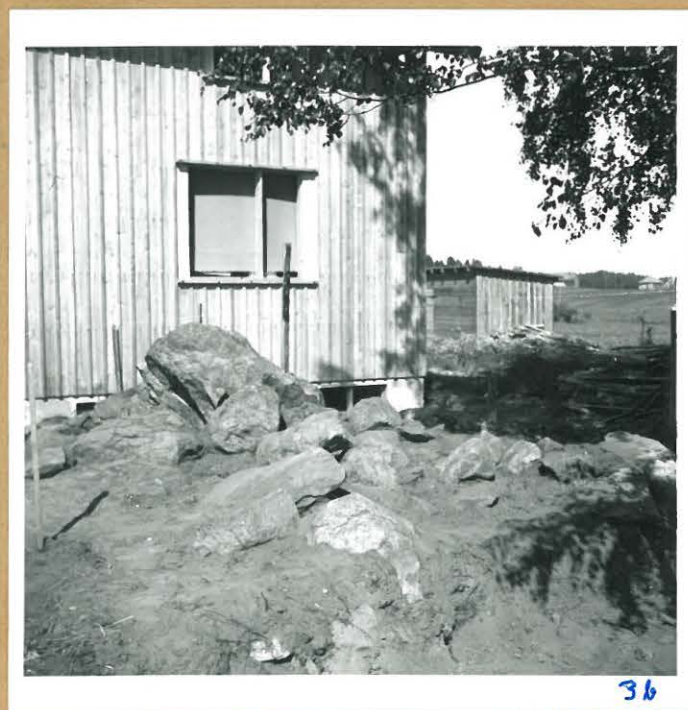
61890

Ohriniemen raunio
ennen kaivausta
pinta puhdistettuna,
kaakosta

3a

61891

3b

61892

valok. E. Sarasmo - 53

Karkku, Kutala, Piipoo

4.

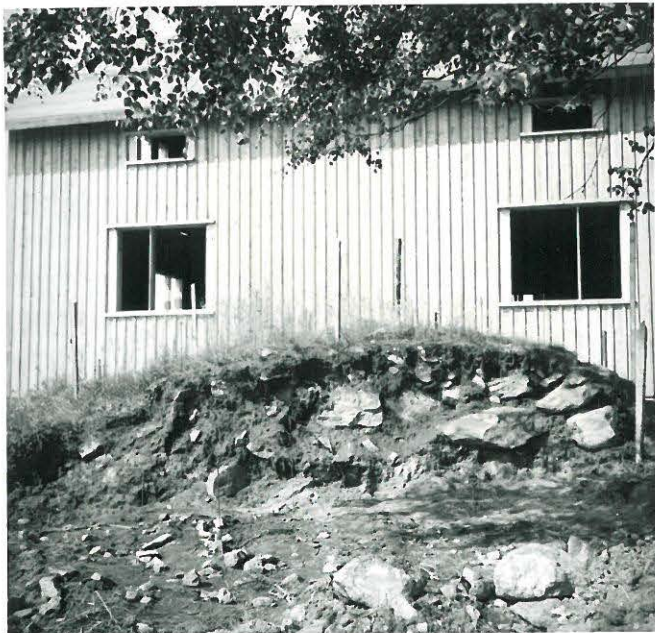
61893
Ohrniemen raunion
kivien raivausta
P-puolelta
Valok. Kaakosta

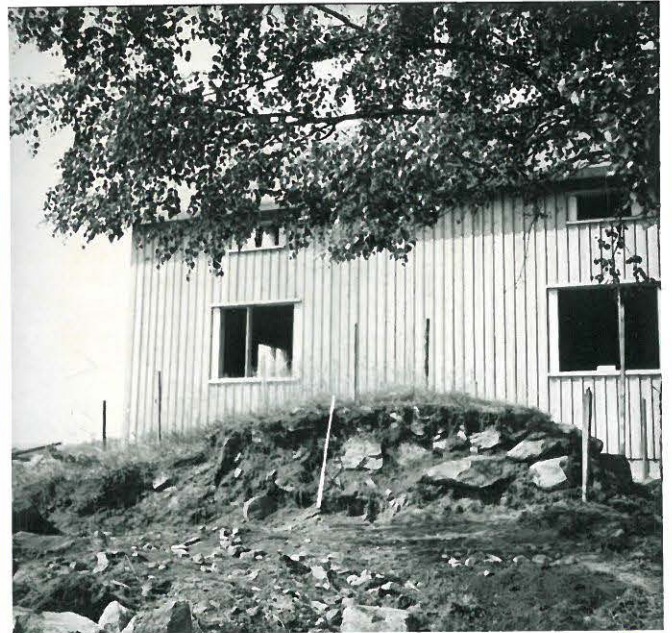
5.

61894
Ohrniemen raunion
kaivausta. Vas. E.S.
Valok. Itä-Kaakosta

Ohrniemen raunion
Itäpuoli kaivettu poikki-
leikkaukseen.
I kerros poistettu.
Valok. Idästä

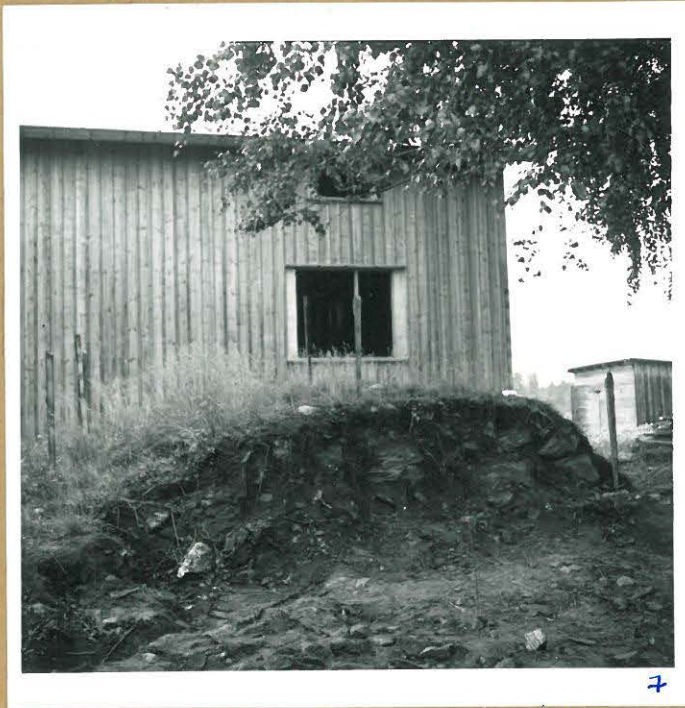
6a

6b

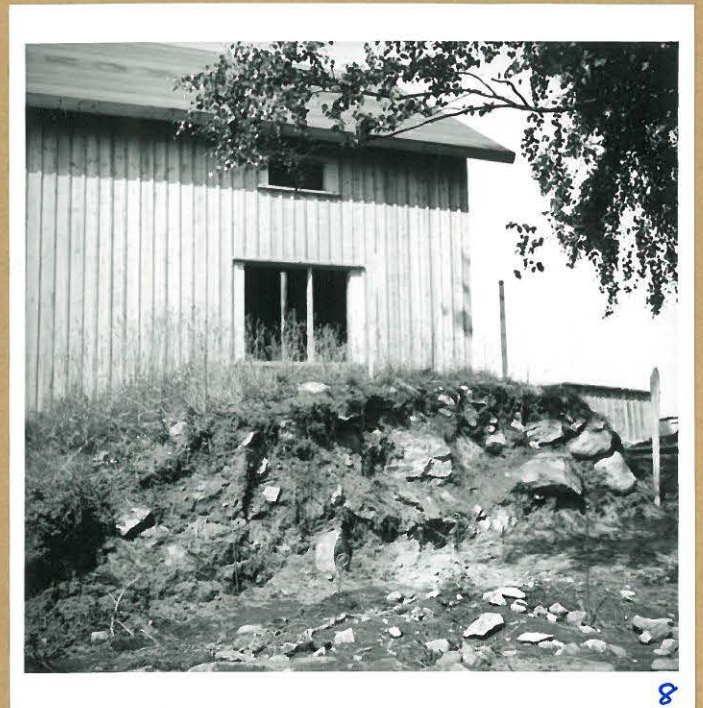
Karkku, Kutala, Pipoo

7

61897

Ohriniemen raunion
poikkileikkous.
Itä-Kaakosta

8

61898

(rengaspuikot
metreissä)

9

Ohriniemen
raunion II kerr.
Kiviä. Valok.
pohj-luoteesta.

61899